

Malice in Wonderland

Småpigernes store øjne i de smukke dukkeansigter ser apatisk ud i intetheden. Omkring dem transformeres de ved første blik så idylliske omgivelser. Fra måske blot i et splitsekund at have narret os til at tro, at dette er visualiseringen af vores drøm om lykke i barndommens trygge eventyrunivers, ændrer det fuldstændig karakter til noget grumt og truende. Hvad er det her?

Julie Nord (f. 1970) er uddannet på Kunstakademiet og er en vigtig del af den nyere bølge af figurativ narrativ billedkunst. Nord er grundlæggende inspireret af bl.a. historie og illustrationer i Lewis Carrolls roman *Alice's Adventures in Wonderland* fra 1865, men har de senere år arbejdet videre med en lang række andre inspirationskilder, som eksempelvis gotiske fortællinger og fantasy-horrogenrens arketyper.

Mønsterbryder

Hvad hendes tegninger forestiller kan være svært at gennemskue, for som fikserbilleder, hvor øjet ved samme motiv springer mellem at opfatte alternative former og betydninger, driller deres dobbelthed os. De kniplingsfine fiberpensstreger fremviser detaljemylder, hvor blomsterbuketter indbefatter kranier; hvor sommerfugle tilsyneladende forvandler sig til flagermus; og hvor de utallige metamorfoser virker både dragende og skræmmende på os. Perspektivreglerne både overholdes og brydes i den elegante leg med det illusionistiske billedrum, mens de forskudte rumkonstruktioner flettes ind i hinanden. Uvirkeligheden i formsprogets kompositoriske elementer modsiger således stilens umiddelbare realisme, hvor den insisterende streg kræver nærvær. De slyngede, filigranagtige liniers dekoration, formernes sammensmeltede oftest monokrome kompleksitet, minder om både tatoveringer og tidligere tiders ornamentik. Mønstrene kan ligne antikke tapeter eller noget fra en Disneytegnefilm, og kan sagtens være inspireret af noget så banalt som badeværelsets terrazzogulv eller en kaffeplet.

Ornamenteringen brydes af tomme hvide felter, hvortil betragterens tanker uundgåeligt returnerer: Hvad mangler? Kan vi selv erstatte det? Er Nords linier at betragte som illumination af det egentlige, nemlig et portræt som i gamle miniaturer eller medaljoner, men hvor der her mangler et billede af en person; eller er de blanke områder talebobler som i en tegneserie?

Psykedelisk dualistisk motivverden

De mange symboler kappes om at dominere indtrykket, og ikonografien er næsten psykedelisk dualistisk. Elementer fra vidt forskellige betydningssfærer sammensættes: Eventyrverdenens uvirkelighed fx i de vakre børns umiddelbare prinsessefremtoning og "gotiske" slotte omkranset af tornebuske; det helt nutidige dagligdags i parcelluse og landevej. Gammelkendte kunsthistoriske genrer støder sammen i den arkadiskpastorale blomsterengs duel med det gølge krigshærgede land; samtidig anes romantikkens landskaber med sværmeriske metaforer for

menneskelige følelser og tildragelser. Konnotationer til populærkultur; kitsch og klicheer, tegneserier og fantasyverdenens horror blandes med indslag fra den "finere" kunsthistorie som eksempelvis blomsterbuketterne. De består af livets blomster, opiumvalmuens frøkapsler og kranier (der somme tider rækker tunge af beskueren), og er i sig selv dobbelte: Sådanne vanitasbuketter kendes især fra 1600-tallets allegoriske stilleben, hvor de side om side med en invitation til at nyde de fornøjelser, som livet byder på, indeholder et memento mori til at erindre om sansernes og nydelsernes forgængelighed; livets flygtighed. Uskylden og glæden ved livet følges med døden her som overalt i billederne; godt og ondt eksisterer ikke blot side om side; de er sammenfiltrede og umulige at adskille. Buketterne kunne også være makabertbizare brudebuketter med påmindelse om pigernes romantiske drøm om prinsen på den hvide hest; han burde redde dem til sidst i eventyret, men gør det næppe. Symbolerne gentages karakteristisk i Nord's oeuvre, hvor fx flagermus, med kontakt til dunkle magter, og varder, som udtryk for en slags menneskelig bevidsthed eller eksistens, kombineres med ekskrementbunker og pakkes ind i feminine æstetiske lækkerier.

Øjne og blikke

Overalt gentages øjemotivet samt syns- og øjemetaforer. Det forekommer beskueren at hun overvåges; om det er af de angste mennesker, der gemmer sig i husene, af de mange dyr, eller om det er bygningerne, der på forunderlig vis kan se, er ikke til at afgøre. Måske fordi vi paranoidt kontrolleres af værkernes sindbilleder på det moderne overvågningssamfund, de mange antenner og helikoptere? Pigernes livløse skrå blikke modsvares ofte af, at vi som beskuerer kan opleve direkte øjenkontakt til andre væsener i tegningerne, fx bæltedyr. Symboliserer de mange formale ovaler øjne? Billedernes blinde øjne, hvorom alting kredser; et transitsted, hvor dystre unævnelige transformationer finder sted? Øjne anses for at være sjælens spejl. Hvilken form for sjæl eller mangel på samme afspejles her?

Rorschachtest

Under den tilforladelige overflade fortæller Nord om drabelige sammenstød mellem bevidstheden og det ubevidste eller drømmende; og mellem virkelighed og illusion. Betragteren er ikke i stand til at fastholde begge indtryk samtidig, og som i en Rorschachtest afsløres vores associationer og dybere karaktertræk. Det udleverer os, om vi i billedet ser det sødladne eller det brutale; forudsigelig tryghed eller angstprovokerende uro; barnligt eller voksent univers. Liv eller død. For inddraget kan vi ikke undgå at blive i denne komplekse verden med dens surrelle narrativitet. Om ikke andet, så via de hverdagsagtige motivdetaljer, som vi alle kender fra vores eget liv. De fører os ind i tegningerne og direkte til parcelhuskvarterets ligusterhække hos familien Danmark. Også her lever dobbeltheden; her bryder det ubevidste og fremmede igennem det skrøbelige ydre skin af velkendt idyl, som kaniner der kommer op fra deres huller, og vores omhyggeligt opbyggede rationalistiske verden trues af det ukendte og farlige. Det dualistiske er

ikke skarpt adskilt i poler, men blander sig på foruroligende vis, og den umiddelbart fremadskridende fortælling gennemhulles og opløses til det groteske.

Tegning

Nords valg af medie bryder i sig selv det traditionelle mønster. Historisk set er tegning primært blevet anset som et underordnet skitsemedie, men efter årtiers eksperimenter med fx lys-, net- og installationskunst får tegneteknikken her en lille renæssance. Nord, der tidligere har arbejdet med bl.a. videoinstallationer, har udtalt, at tegning for hende er en mere nem, hurtig og fri arbejdsform, og at den er tættere knyttet til hendes ideer. Udstillet præsenterer disse værker sig ikke altid i glas og ramme, men tillige tegnet direkte på væggen; kommenterende den gamle diskussion om værkbegrebet, ægte original kontra reproduktion, foruden billeders generelle repræsentations- og betydningsdannelse samt kunstens ontologiske status: Tegningerne er tæt forbundet til udstillingens tid og rum. Teknikken understreger således værkets indhold; disse humoristisk-grumme billedeventyr for voksne er også qua mediet kendetegnet af en dobbelthed og bundet til samtiden, hvor Alice in Wonderland-transformationerne muligvis har mere relevans end nogensinde.

Malice in Wonderland

I vor postmoderne fragmenterede tid, hvor de store fortællinger er væk og enkeltindividet tilsyneladende konstant må konstruere nye identiteter for at føle sig eksisterende og undgå tomhed, tvinger pågående billeder som disse os til at stoppe op og filosofere over ikke blot vor egen skrøbelige, inferiøre væren, men også over kunsten og dens ontologi. Her gives ingen lette svar, men mange svære spørgsmål. Tilbage til tegningernes tomme felter: Vi må selv udfylde tomrummet i vores liv; men med hvad? Disse "eksistentielle snapshots", som Nord selv udtrykker det, destabiliserer vores forestillingsverden. Den såkaldt objektive virkelighed opløses og afsløres som en mental konstruktion. Virkeligheden forvandles til illusion; illusionen til virkelighed. Intet er, hvad det giver sig ud for. Ondt bliver godt; godt bliver ondt. Der var engang, hvor godt og ondt, liv og død, var klart adskilte, og hvor fortællinger som Alice in Wonderland endte godt; men selv det, der forekom at være drømte fantastiske forvandlinger, er som et fortabt eventyr transformeret til virkelig hverdag:

Malice in Wonderland.

© Mette Rosenkilde